

Araştırma Makalesi / Research Article

Besteci-Viyolonselciler: 18. ve 19.Yüzyıllarda İtalya-Fransa-Almanya Örneği

Deniz Doğangün*

(ORCID ID: 0000-0002-3060-2948)

Gönderim Tarihi (Submitted)	Kabul Tarihi (Accepted)	Yayın Tarihi (Published)
30.06.2020	07.09.2020	30.09.2020

Atıf Bilgisi/Reference Information

Chicago: Doğangün, D., "Besteci-Viyolonselciler: 18. ve 19.Yüzyıllarda İtalya-Fransa-Almanya Örneği", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 5/2 (2020): 703-722.

APA: Doğangün, D. (2020). Besteci-Viyolonselciler: 18. ve 19.Yüzyıllarda İtalya-Fransa-Almanya Örneği. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 5 (2) , 703-722.

Öz

Besteci-viyolonselci geleneği, enstrümanın gelişimini tamamlamasına yakın ortaya çıkan müzikal arayışlara paralel, müzisyenin kendi keşfetmesini gerektiren bir yolculuğun neticesinde, 18.yy.'da şekillenmeye başlamıştır. Gamba gibi öncü enstrümanların, gelişen müzikal dil içindeki sınırlılığı da viyolonselcin tercih edilmesinin önünü açmıştır. Önceleri, müzikal form anlayışı içinde, gamba etkisinde görünen yazı, kemanın solistik kapasitesinin daha erken keşfi sayesinde kendini aşma ihtiyacı duyurmuştur. Bu ihtiyacı karşılayacak olanlar ise viyolonsel için teknik ve müzikal becerinin karşılığı olacak yapıtlar besteleyen besteci-viyolonselciler olmuştur. İtalya, Fransa ve Almanya'da bu geleneğin en önemli isimleri ortaya çıkmış ve ertesi yüzyılda viyolonselcin gerçek bir solistik enstrüman olarak konumlanmasını sağlamışlardır. 19.yy.'ın sonlarına doğru, -büyük besteciler çağında- bu

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Türkiye, denizdogangun@hotmail.com.

PhD.- Faculty Member, Yildiz Technical University, Faculty of Art and Design, Turkey.

yapıtların sanatsal değeri yetersiz görünerek günümüzde sadece metodolojik amaçlı olanları müfredatta yer alabilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Besteci-viyolonselci, 18.yüzyıl, 19.yüzyıl, Viyolonsel, Viyolonsel Repertuarı,

Composers and Cellists: Samples of Italy-France and Germany in the 18th and 19th Centuries

Abstract

The Cellist-composer tradition began to appear in the 18th century as a result of a journey that required the musician to discover, in parallel with the musical exploration that helped complete the development of the instrument. The limitation of leading instruments such as the viola de gamba in the developing musical language also paved the way for the preference of the cello. Previously, the composition techniques appeared under the influence of the viola de gamba and started to evolve with the need to overcome itself after earlier discoveries of the violin's virtuosic capabilities. The cellists-composers compensated this need by composing works that highlighted the cello's musical and technical range. The most important names of this tradition emerged in Italy, France and Germany, and in the following century they ensured the cello to be among the most soloistic instruments. Towards the end of the 19th century – in the age of great composers- the compositional value of these works seemed inadequate and today only the ones with methodological purposes are included in the pedagogical repertoire.

Keywords: Cellist-composer, 18th century, 19th century, Cello, Cello Repertoire

Giriş

1707-1710 yılları arasında A. Stradivarius (1644-1737) tarafından geliştirilmeye başlamış ve fiziksel bütünlüğünü 1750'li yıllardan itibaren kazanmış olduğu bilinen Viyolonselin¹ geçmişi, evriminin yapı

---

¹ Viyolonsel kelimesinin Türkçe'ye Fransızca'dan geçtiği bilinmekle birlikte Almanca'daki eş anlamlısı Çello da dilimize yerleşmiş bir diğer alternatif olarak görülüp kullanılmaktadır. Viyolonsel çalan kişi anlamına gelen Viyolonselist kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüğünde Viyolonselci olarak kabul görmesi sebebiyle bu araştırmada TDK'ya sadık kalınmaya çalışılmıştır fakat kimi yerde kısaltma ihtiyacı sebebiyle

taşını oluşturan Viol (fr.), Viola de gamba (it.), Bass de violone (fr.) gibi enstrümanlar üzerinden düşünüldüğünde, 15. yy.'dan itibaren rönesans ve barok dönem batı müziği repertuarı içerisindeki rolü, enstrümanın teknik sınırlılıkları ile örtüşür görülmektedir. Keman'ın solistik tınısının 17.yy.'dan itibaren güçlenerek ön plana alınması, ansambl içerisindeki yerini çoğunlukla klavsen ile birlikte basso continuo² görevine taşımıştır. Gambanın bu görevi sırasında kimi zaman bestecilerin renk arayışları neticesinde bazı solistik hareketlere ve müziğin el verdiği süsleme ve doğaçlama imkanları bulsa da akustik kapasitesi gelişen ve değişen müzikal dili, beklentilerin altında kalmasına sebep olmuş ve viyolonselcinin tercih edilmesinin önünü açmıştır.

18. ve 19. yy boyunca Besteci-viyolonselcilerin enstrümanın kapasitesini ortaya çıkarmaya yönelik tarihinin akışında, eşlik karakteri ile biçimlendirilen rolünün üstüne taşımayı bir anlamda görev edindikleri anlaşılmaktadır. Teknik ve müzikal sınırlılıklarını aşma yolunda, keman repertuarının ve keman sanatçılarının öncülüğüne öykünür olduğu anlaşılmaktadır. Bu sayede konçertodan, sonatlara hatta keman için yazılmış müziklerin viyolonsel uyarlamalarına kadar her türlü müzikal formun ve fikrin yolunu açacak yapıtlar besteleme işinin kendilerine düştüğü ve bu sayede diğer bestecilere de ilham verdikleri açıktır. Viyolonselcinin 19.yy. boyunca genişleyen popülaritesi Avrupa merkezli neredeyse tüm büyük bestecilerin eserlerinde yer alması ile enstrümanın yaylı ailesi içindeki sarsılmaz yerini zengin repertuarı ile tartışılmaz bir seviyeye taşımaktadır.

Yüzyılın sonlarına doğru besteci-çellistin mirası, yapıtları içerisinde daha çok eğitimcilik açısından metodolojik çalışmaları ile değerlendirilmektedir. Günümüz akademik müfredatında öğrencinin gelişimine takriben düzenlenen repertuar içerisinde besteci-viyolonselcilerin yapıtları genellikle etüd ardından sonat ve konçerto formunda karşlarına çıkmaktadır. Bu eserler derinlikli bir müzikal dil

---

Viyolonselci yerine, yine dilimizde sık kullanımda olan -Çello'dan türemiş- Çellist kelimesi de kullanılacaktır.

² Basso Continuo (İt.): Bazen *Continuo* olarak da kullanılıp, 'sürekli bas' anlamına gelir. Barok dönemde genelde klavsenin bas partisini katlayarak armonik yapıyı destekleyen çalgı gruplarının genel adıdır.

arama çabasından ziyade, çalan ve dinleyenin keyif almasını sağlayacak, enstrümanı keşfetmeye yönelik, farklı seviyeler için yazılmış, teknik gelişimi göz önünde bulunduran yapıtlar olmuştur.

Bu isimler arasında en sık karşılaşılanlardan olan L. Boccherini, D. Popper, J.L. Duport, eserleri ve hayatları hakkında kapsamlı bilgiye ulaşılabilenlerdendir. Bununla birlikte, bu iki yüzyıl boyunca onlarca besteci-viyolonselci varolmuş, solistik kariyerlerindeki başarıları enstrümana olan ilgiyi genişletmiştir. Kendi enstrümanları için yazdıkları eserlerde özellikle yetişecek kuşaklara eğitimsel materyal sağlamak ve enstrümanı akademik bağlamda saygınlığına yaraşır seviyeye taşımak adına metod kitaplarına özel bir yer ayırdıkları kolaylıkla farkedilmektedir. Repertuvara genel bir açıyla bakıldığında, 19.yy., viyolonsel solistin kendi besteciliğine ihtiyaç duymadan virtüöz bir repertuvara kavuştuğu, bestecilerin, -viyolonselci olmasını gerektirmeden- enstrümanı keman gibi bir diğer solistik enstrümandan ayırmadığı ortaya çıkmıştır. Aynı yüzyıl içerisinde viyolonsel ve arşenin fiziksel yapısı ve tekniğinin belli bir standarda oturduğu da görülmektedir. Taşımacılığın gelişimi, basımevlerinin yaygınlaşması, müzik okullarının ve konservatuarların açılması, çellist-bestecinin ulaşılabilir olmasının önünü açarken kendisini popüler bir figür haline de getirmiştir. Dinleyicinin ve günün akımlarının üstündeki etkisi, müziğini şekillendiren önemli öğelerden olurken bu değişkenler popüleriteleri ile eş güdümlü ilerlemiştir. L. Beethoven (1770-1827), F. Mendelssohn (1809-1847), R. Schumann (1810-1856) ve J. Brahms (1833-1897) gibi büyük bestecilerin çağına gelindiğinde, çellist-bestecinin yapıtların bir süre sonra aynı değeri göremediği anlaşılmaktadır. Dinleyicinin tercihlerinin büyük bestecilerden yana olması ve sadece onların eserlerini yüksek sanat olarak değerlendirmesi, çember dışında kalan besteci-çellist yapıtlarının göz ardı edilmesine sebep olmuştur. Gelenek, bir anlamda görevini tamamlarken diğer yandan zayıflamış ve 20.yy'a uzanamamıştır.

Amaç ve Kapsam

Bu çalışmanın amacı, 18. ve 19.yy.'da yaşamış, viyolonsel repertuarının gelişimi ile paralel gelişen besteci-viyolonselci geleneğinin önem arzeden yapıtlarından örnekler göstererek, İtalyan, Fransız ve Alman besteciler bazında kronolojik bir listesini çıkarmak

olmuştur. Viyolonselın teknik gelişiminin tarihsel süreci ve besteci-çellistlerin biyografisi bu konuyla ilgili hali hazırda var olan geniş ve ayrıntılı diğer kaynaklardan incelenebilmektedir.

Yöntem

Literatür taraması ile konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır. Kaynaklar kitap, gazete, dergi, makale, tez v.b. den oluşmaktadır. Ayrıca internet tabanlı kaynaklar da kullanılmıştır. Konuyla ilgili dilimizdeki materyallerin çok kısıtlı olduğu görülmüştür. Yabancı kaynakların bir kısmına ise online veri tabanları ile ulaşılmıştır. Bu kaynaklar içerisinde, Müzikolog Wilhelm Joseph von Wasielewski'nin (1822-1896) 1894 basımlı *The Violoncello and Its History* başlıklı kitabı kronolojik sıralamanın yapılabilmesi için temel alınmış, diğer kaynaklarla karşılaştırma yolu seçilmiş, bu sayede kurulabilecek en sağlıklı listenin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Sınırlılıklar

Besteci-viyolonselci geleneğinin zeminini ve gelişimini oluşturan 18. ve 19. yy.'da, enstrümanın yapısal değışimlerinin kaynağı olarak İtalya, performans anlamında da örnekleri yaratma sürecinin içerisinde olurken, Fransa da, -kraliyetin desteklediği müzikal rekabet-neticesinde besteci-çellistlerin yetişmesine öncülük eden bir diğer olmuştur. Güçlü bir müzikal geleneğin içindeki üçüncü bir ülke olan Almanya ise tarih boyu müzisyenleri saray ve orkestralarında himaye altına alırken, kendi ekolünü ve besteci-çellistlerini yetiştirme imkanı bulmuştur. Diğer Avrupa ülkelerinin tarihsel bağlamda bu ekolleri sonradan keşfettiği görülmesi sebebiyle besteci-viyolonselci akımının çıkış yaptığı ve en çok eserlerinin verildiği bu üç ülke bazında çalışma sınırlandırılmıştır.

1. İtalya

17.yy.'ın sonları ve 18.yy.'ın başlarında Kuzey İtalya Bologna bölgesi, kaynaklarda viyolonselın doğum yeri olarak geçmektedir. 1680-1690 yılları arası solo repertuarın ortaya çıkması dolayısıyla çellistlerin tanınırlığının paralel yükselişı göze çarpmaktadır³.

---

³ Gregory R. Hamilton, *The Origins of Solo Cello Literature and Performance*, University of Kansas, Doktora Tezi. A.B.D. 1985. s.4.

Viyolonsel için İtalya'da yazılmış ilk yapıtın da Bologna'lı besteci-viyolonselci *Menghino del Violoncello* olarak da tanınan **Domenico Gabrielli**'nin (1651-1690) *Ricarcare* başlıklı yapıtı olduğu bilinmektedir⁴. Aynı bölgede San Petronio Bazilikası çatısı altında kurulan Accademia Filarmonica'nın kurucularından ve *Concerto Grande* topluluğunun üyesi olan **Petronio Franceschini**'nin (1651-1681), viyolonsel için obbligato yazısı, Giuseppe Maria **Jacchini** (1663-1727) Op.4 *Concerti per Camera a 3 e 4 stromenti, con violoncello obbligato* (1701) yapıtıyla enstrümanın continuo çizgisinin ilerisine taşımaya hedeflemiş besteci-viyolonselcilerden olmuşlardır.

18.yy. başlarında Giovanni (1670-1747) ve Antonio Maria **Bononcini** (1677-1726) kardeşlerin viyolonsel için sonatları da Fransa dahil olmak üzere Avrupa'da etkisini göstermiş yapıtlar arasına girmiştir. San Petronio bağlantılarıyla dönemin öne çıkan diğer besteci çellistlerine **Domenico Galli** (1649-1697) eşliksiz viyolonsel için yazdığı *Trattenimento musicale sopra il violoncello* (1691) başlıklı yapıtıyla, **Evaristo Felice Dall'Abaco**'nun (1675-1742) keman ve viyolonsel için sonatları, **Pietro Paolo Laurenti**'nin (1675-1719) viyolonsel ve continuo için sonatları, ve **Angelo Maria Fiore**'nin (takribi 1660-1723) *Trattenimenti da camera* (1698) başlıklı viyolonsel ve klavsen için düetleri önemli örneklerdendir⁵.

18.yy örneğinde İtalya'da farklı şehirler üzerinden dağılımı neticesinde görünen diğer isimlerden, **Domenico Dalla Bella**'nın (takribi 1680-1740)⁶ (Micheletti and Silva, 2004, s.25) 2 keman ve viyolonsel için 12 sonatı (1704), **Antonio Vandini**'nin sonatları (takribi 1690-1778), **Giovanni Benedetto Platti**'nin (1692-1763) 12 cello sonatı ve 28 konçertosu (1692-1763) **Giacobbe Bassevi Cervetto**'nun (1682-1783) İngiltere'de basılan *Twelve (Six) Solos for a Violoncello with a Thorough Bass for the Harpsichord* ile oğlu **Giocobbe Cervetto**'nun (1747-1837) *Six Solos* (1775) ve *Six Duets*'i⁷ (1792) önemli eserlerindedir. Andrea **Caporale**'nin (1700-1746) 6 viyolonsel

⁴ Andre L.G. Micheletti – William T.D. Silva, 'Cello Development from Gabrielli to Vivaldi'. *Revista Musica Hodie*, (2004), s.21.

⁵ Julie Anne Sadie, *Companion to Baroque Music*, Oxford, 1998, s.18.

⁶ Micheletti-Silva, a.g.m., s. 25.

⁷ Don Michael Randel, 'Harvard Dictionary of Music'. Cambridge, 2003, s. 139.

sonatı (1746), Carlo **Graziani**'nin (1710-1787) Op.1,2 ve 3, 6 viyolonsel sonatı, **Salvatore Lanzetti** (1710-1780) Op.1 12 viyolonsel sonatı (1750) ve *Principes ou l'application de violoncello* (1756) başlıklı kitabı ilk metod kitaplarından biri olmuştur.

Joseph **Dall'Abaco**'nun (1710-1805) *11 Capricci a Violoncello Solo*'su (1748), Quirino **Gasparini**'nin (1721-1778) 3 viyolonsel sonatı ve **Giovanni Battista Cirri**'nin (1724-1808) Op.14, 6 viyolonsel konçertosu, Barni **Camillo**'nun (1762-1840) viyolonsel konçertosu (1803) öne çıkan yapıtlarındandır.

18.yy.'ın ortalarından itibaren viyolonselın popüleritesi gamba'dan üstün gelmeye başlamıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri Luigi Boccherini (1743-1805) olmuştur. Luigi **Boccherini** yüzyılın ortalarından itibaren çağdaşları arasında repertuarın en seçkin örneklerini vermiştir. 600'a yakın eserinin içindeki ona ait olduğu kesinleşmiş 8 viyolonsel konçertosu ve 32 viyolonsel sonatına opus numarası vermemeyi tercih etmiş ve yazılma tarihleri de belirtilmemiştir⁸. Eserlerin tahminen 1770'ler civarında yazıldığı düşünülmektedir. Boccherini'den sonra İtalya'nın, Fransa ve Almanya karşısındaki besteci-çellist ve repertuar üstünlüğü kapanmaya başlamış, İtalyan besteciler çoğunlukla opera repertuarına ağırlık vermeye başlamıştır.

Milano konservatuvarında viyolonsel hocası Vincenzo **Merighi**'nin (1795-1849) önemli bir yapıtı olan viyolonsel konçertinosu (1831) ile beraber yetiştirdiği öğrencilerinden Carlo Alfredo **Piatti**, (1822-1901) Romantik dönem çellistleri içinde kendi ülkesinden çok İngiltere'de bulunmuş ve oradaki ekolün gelişimi sağlamıştır. Öğrencileri arasında, William Whitehouse (1859-1935) ve Edward Howell (1846-1898) gibi çellist pedagogların yanı sıra Robert Hausmann (1852-1909), Hugo Becker (1863-1941) ve Leo Stern (1862-1904) gibi solistler de yetişmiştir. Eserlerinin çoğunu viyolonsel için yazan Piatti'nin günümüzde teknik çalışmalarına sık sık başvurulmaktadır. Bunların arasında Op. 25 *12 Caprices for Solo Cello* (1865) önemli bir noktada görölmektedir. Yazmış olduğu 2 konçerto (Op.24-1874, Op.26-1877) ve

⁸ Sadece, G-483, Re Majör konçerto, 1785 yılında Viyana'daki *Artaria* basımevi tarafından Op.34 olarak numaralandırılmıştır.

Op.18 Konçertino (1863) çellist olarak teknik ve müzikal yeteneğini göz önüne sermektedir.

Merighi'nin yetiştirdiği bir diğer çellist Guglielmo **Quarenghi** (1826-1882) ise *Metodo di Violoncello* (1876) ile Milano konservatuvarı müfredatına girmiş, 5 bölümden oluşan önemli bir teknik çalışması olan *Capriccio* (1859) önemli eserlerindedir. Napoli konservatuvarından Gaetano **Braga'nın** (1829-1907) yazdığı 2 viyolonsel konçertosu ile viyolonsel ve piyano için fantaziler dışında en önemli yapıtı, *La serenata* (1867) başlıklı soprano, viyolonsel ve piyano için yazılmış olan Trio'sudur.

Ferdinando **Ronchini** (1895-1938) *Miniatures*'leri (1903), Mattioli **Lino** (1853-1949) Op. 18 Habanera'sı (1886) ile İtalya'da besteci-çellistler akımında yüzyılın kapanışını yapmış besteciler olmuşlardır.

Görüldüğü üzere, 19.yy. İtalya'sındaki baskın Opera geleneğinin enstrümental müzik üzerindeki etkileri özellikle yüzyılın ikinci yarısında yaşamış besteci-viyolonselcilerin eserlerine yansımıştır. Aşağıda görülecek olan Almanya örneğinde aynı dönemde teknik çalışmaların ağırlığı farkedilirken, burada, Opera eserlerinden alınan temaların, fantazi ve kapris formları üzerinden viyolonsel uyarlamalarının tercih edildiği gözükmektedir⁹.

2. Fransa

Viyolonsel bir yandan basso continuo görevini devralırken diğer yandan kendi repertuarını sonatlar ve solo yapıtlar özelinde oluşturmaya başlamıştır. Viyolonsel in en gelişmiş halinin İtalya'da ortaya çıkması, saray müziğinde rakip konumdaki Fransa'daki müzisyenleri de etkisine almaktan geri bırakmamıştır. Fransa'da viyolonsel in kabul görmesinin zeminini hazırlayan, gamba'dan viyolonsel'e geçiş dönemi içerisinde görünen en önemli isim *Baptistin* de olarak bilinen **Jean Baptiste Stuck** (1680-1755) sayılmaktadır. İtalyan asıllı besteci-viyolonselci bir dönem Almanya da olmak üzere Fransa aristokrasinin arka çıkmasıyla 1709 yılında Paris Opera Orkestrasının ilk viyolonselisti olmuştur¹⁰ (Yapp, 2012, s. 52).

⁹ Clare Tunney, *The Bel Canto Cello*, Doktora Tezi, Western Australia, 2012, s.2.

¹⁰ Francis Yapp, *Le Pretention du Violoncelle*, Doktora Tezi, Yeni Zelanda, 2012, s.52.

Günümüze ulaştığı bilinen bir viyolonsel sonatı olmasa da 1714 yılında bestelediği, İtalyan Kantatı olarak da bilinen 5. Kantatı'nda viyolonsel için görünen ilk *Obbligato*¹¹ pasajı önemli konumdur¹².

Martin Berteau (1691-1771) usta bir çellist ve eğitimci olmasının yanı sıra Fransız viyolonsel ekolünün temellerini atmaya bilinmektedir. Gamda'dan viyolonsel geçiş sırasında istekli görünmeyen Fransa'da, Op.1, 6 viyolonsel sonatı (1748) erken dönem repertuarında önem teşkil eden eseri olmuştur. **Jean-Baptiste Masse** (1700-1757) 5 Sonat albümü ve İki viyolonsel için *Menuets Nouveaux* (1740) albümüyle önemli bir konumdur. Fransız ekolünün önemli isimlerinden **Jean-Baptiste Barrière** (1707-1747) Opera Orkestrasındaki görevinin yanı sıra ilk viyolonsel sonatlarını *Livre I* ve *Livre II* albümleri (1730) altında yazmıştır. 1739 yılında *Livre III*, 1742'de ise *Livre IV* '6 viyolonsel sonatı' basılmıştır. Yapıtlarındaki virtüözik yaklaşımlar sayesinde eserleri eğitim müfredatı içerisinde kullanılmaya başlanmıştır.

Bu bestecilere ek olarak **Michel Corrette**'in (1707-1795) bir çellist olmamasının yanında 1741 yılında yazdığı *Methode, Théorique et Pratique our Apprendre en peu de tems le Violoncelle dans sa Perfection* başlıklı yapıtının bilinen ilk viyolonsel metodu olduğu kayıtlara geçmiştir¹³. **Charles-Henri de Blainville** (1711-1769) Berteau'nun ardından Fransa'da yüzyılın ilk yarısında enstrümanın gelişimi ile orantılı ilginin sonuçlarının besteci-viyolonselci karşılığını gösteren isimleridir¹⁴ (Yapp, 2012, s. 4). Teorisyen ve tarihçi kişiliği ile de bilinen Blainville, *Histoire générale, critique et philosophie de la musique* (1767) gibi teorik çalışmaları ile öne çıkarken viyolonsel için sadece 6 sonat (1750) yazmakla yetinmiştir. **François Martin** (1727-1757) 1746'da yazdığı 6 viyolonsel sonatının yanında iki keman ve viyolonsel için yazdığı 6 Trio'sunu (1748) tamamlamıştır. F. Martin'in ardından gelen bir başka opera orkestrası çellisti **François-Joseph Giraud**'dur (17..-1788), viyolonsel için yazdığı 6 sonatı'nda (1750)

¹¹ Obbligato: (İt.) Eşlik partisini katlayan enstrüman için yazılmış, çalınması zorunlu pasajlara verilen ad.

¹² Besteci diğer kantatlarında gamba kullanmaya devam etmiştir.

¹³ Michel Corrette, *Méthode Théorique et Pratique*, Paris, 1741, s.7.

¹⁴ Yapp, a.g.t.. s.4.

viyolonsel partisi kimi zaman eşlik partisini katlarken kimi zaman da pus pozisyonu kullanımı içeren zorlu pasajlar içermektedir.

Opera orkestrası geleneğinden olmayıp, Paris'te başarı yakalamış diğer besteci-viyolonselciler arasında üç önemli isim öne çıkmaktadır. İlki, içeriğinde 6'şar sonat bulunduran iki sonat albümü (1749) ile **Louis Patouart**'dır (1719-1793). **Jean-Baptiste Chrétien** (1728-1760) ise senfoni ve vokal müziği gibi bestelerinin yanı sıra keman ve viyolonsel için düzenlemeleri, keman-viyolonsel ve *continuo* için trio'ları ve 4 çello sonatıyla döneminin önemli çellistlerinden olmuştur.

Berteau'nun yetiştirdiği öğrenciler arasından Jean Baptist **Cupis** (1741-1788), *Méthode nouvelle et raisonnée Pour apprendre a jouer du Violoncelle* (1772) başlıklı metodu, **Jean Baptiste Aimé Joseph Janson** (1742-1803) 12 viyolonsel konçertosu ve 7 sonatıyla, kardeşi **Louis-Auguste Janson** (1749-1815) 12 viyolonsel sonatı ve 9 trio'suyla, **Joseph Bonaventure Tillière** (1750-1790) ise *Méthode pour le violoncelle* (1764) ile repertuarı güçlendiren isimlerdendir.

Duport kardeşler öncesi ve sonrası olarak ikiye ayrılacak Fransız viyolonsel ekolünde Duport'ların da hocalığını yapmış olan Berteau ile öncül dönemin tamamlanış aşamasına geldiği ortaya çıkmaktadır. Kendi kendini yetiştirdiği bilinen Berteau'nun geleneksel gamba tekniği içerisinden gelse de yeni bir soluk olmuş olan viyolonsel üzerine merak sonucu, 1748'te yazdığı ve günümüze ulaşan yegane eseri Op.1 viyolonsel sonat albümü olmuştur. Kayıp durumda olan çoğu eserinin arasında 4 viyolonsel konçertosu olduğu da bilinmektedir. Bugüne kadarki teknik gelişmeler içerisinde önemli faktörlerden biri de XVI. Louis'nin (1638-1715) saray bestecisi ve şefliğini yapmış olan Jean-Baptiste Lully'nin (1632-1687) tüm yaylı çalgılarda bütünlük sağlanması amacıyla yay tutuşunda yayın üstünden ve avuç içerisinde tutulmasını bir kural olarak getirmesi olmuştur.

Berteau'nun yetiştirmiş olduğu en önemli öğrencilerden olan **Jean Pierre Duport** (1741-1818) ve kardeşi **Jean Louis Duport** (1749-1819) arasında eserleri çellistlerden tarafından en çok bilineni J.L. Duport olmuştur.

Jean Pierre Duport'ın yapıtları arasında en önemlisi 1766 ve 1772 arası yazdığı 6'şar sonattan oluşan dört sonat albümü (1766-1770-

1773-1789) olmuştur. Fransız Devriminin yansımaları neticesinde 1790 itibariyle çalışmalarına Almanya Berlin’de devam eden kardeş bestecilerden, Jean-Louis ise B. Romberg (1767-1841) , Charles-Nicolas Baudiot (1773-1849), J.B. Breval (1759-1825) gibi besteci-çellistlerin yanı sıra, G.B. Viotti (1755-1824), Nicholas Charles Boscha (1789-1856) ve Beethoven gibi dönemin önemli bestecileri ile de dostluk kurmuştur. Yetiştirdiği solistler arasında **Jacques Lamarre** (1772-1823), **Nicolas Joseph Platel** (1777-1835) ve **Nicolaus Kraft**¹⁵ (1778-1853) gibi isimler bulunmaktadır¹⁶. Duport’un en önemli çalışması *Essai sur le doigté du violoncelle, et sur la conduite de l’archet* (1770) başlığında topladığı metot albümünde, ilk bölüm sağ ve sol el tekniği üzerine örnekli açıklamalar, ikinci bölüm ise bugün çellistlerin gelişiminde önemli bir konumda olan 21 etüd’ü içermektedir. Bestecinin bu çalışmanın yanısıra viyolonsel için Op.4 6 sonatı ve 6 (1785-1787-1801-1814-1815) konçertoyu da içeren 25 eseri bulunmaktadır.

Alman asıllı besteci-çellist **Jean Balthasar Tricklir** (1750-1813) Fransa’da doğup ilk gençlik yıllarını geçirdikten sonra profesyonel hayatını Almanya’da geçirmiştir. Günümüze uzanan yapıtları arasında 6 sonat (1784), 13 konçerto (1783-1787) , 6 *grand solos* (1805) bulunmaktadır.

Jean-Henri Levasseur¹⁷ (1765-1823) J.P. Duport ve F. Cupis’in öğrencisi olmuş ve Paris konservatuarı tarafından basılan *Méthode de violoncelle et de basse d’accompagnement* (1805) ortak çalışmasıyla önem arzederken, öğrencisi **Dominique Bideau** (....-1820) *Grande et Nouvelle Méthode raisonnée pour le Violoncelle*, (1802) başlıklı metod kitabıyla öne çıkmıştır. Bideau’nün çağdaşları **Pierre François Olivier Aubert** (1763-1830) *Methode ou nouvelle etudes pour le Violoncelle* (1802) başlıklı metoduyla, **Jean Marie Raoul** (1766-1837) Op.4 *Méthode de violoncelle* (1797) çalışmasıyla, **Joseph Muntzberger** (1765- 1844) *Nouvelle méthode pour le violoncelle* ile dönemin hız

¹⁵ Aynı zamanda bir besteci olan Avusturyalı çellistin 4 viyolonsel konçertosu bulunmaktadır.

¹⁶ Evgeni Dimitrov Raychev, *The Virtuoso Cellist-Composers from Luigi Boccherini to David Popper*, Doktora Tezi, Florida, 2003, s. 16.

¹⁷ Bir başka çellist Pierre-François Levasseur (1753-1816) ile karıştırılmamalıdır.

kazanan metod kitaplarına örnek vermiş besteci-çellistlerinden olmuşlardır.

F Cupis'in yetiştirdiği bir başka önemli besteci-çellist ve Paris konservatuvarı hocalarından **Jean-Baptiste Bréval** (1756-1825) 6 sonat (1795), 7 konçerto (1784-1786) ile tanınırken Op.42 *Traite du Violoncelle* (1804) ile metod kitaplarına örnek veren isimlerden olmuştur. Jean Baptiste Aimé Joseph Janson'ın öğrencisi ve konservatuvarın bir diğer hocası **Charles Nicolas Baudiot** (1773-1849) viyolonsel yapıtlarının yanı sıra Op.25 *Méthode de violoncelle* (1820) çalışmasıyla başlangıç seviyesi için teknik bir çalışma ele almıştır. Öğrencisi **Pierre Louis Hus-Desforjes**'nin (1773-1838) aynı başlığı taşıyan metod kitabı ise 1829 yılında basılmıştır.

J.L. Duport'un ve Jacques Lamarre'in öğrencilerinden ve Brüksel Kraliyet Müzik okulunun hocalarından **Nicolas Joseph Platel** (1777-1835) Belçika'da gelişmekte olan viyolonsel ekolünün öncülüğünü yapmıştır. Hocalığı yanı sıra 5 viyolonsel konçerto, 3 sonat albümü, 8 *Caprices ou Préludes* ve 6 *Romance* yazmıştır. Platel'in öğrencisi ve asistanı **Adrien-François Servais** (1807-1866) başarılı solistik kariyerinin yanı sıra sadece viyolonsel için eserler vermiştir. 16 *Fantasia*, 2 konçerto (1834/1861), 6 *Caprice* (1851) , 6 *Etudes de Virtuosité* (1896) önemli yapıtları arasındadır.

Paris konservatuvarı hocalarından, Baudiot'in öğrencisi de olmuş olan **Olive-Charlier Vaslin** (1794-1889) *L'Art du violoncelle* (1884) başlıklı metod kitabıyla öne çıkmıştır.

Konservatuvarda Jean-Henri Levasseur'in en başarılı öğrencilerinden olan ardından kendisi de akademide hocalık yapmış **Auguste Franchomme** (1808-1884) Op.7 *12 Caprices* (1835) ile önemli taşımaktadır. Bu yapıtın dışında, Op. 33 viyolonsel konçertosu (1846), Op.35 *12 Etüd'ü* (1853) ile viyolonsel ve orkestra için çeşitli eserler bestelemiştir. Franchomme'un öğrencisi **Louis Antoine Vidal** (1820-1891) ise akademik çalışmalara önem vererek *Les instruments à archet* (1876) başlıklı 3 ciltlik kitabıyla literatüre önemli bir araştırma çalışması örneği vermiştir.

Vaslin'in yetiştirdiği **Léon Jean Jacquard** (1814-1893) 11 etüd kitabı yazarak bu alanda en çok esere imza atan fakat çok az bilinen besteci-

çellistlerden olmuştur. Viyolonsel için *Caprice*, *Duet* ve *Trio*'ları yanında Op. 25 *12 Etudes aux Positions du Pouce*, Op.4 *24 Etudes adoptées pour l'Enseignement dans les Classes du Conservatoire de Musique à Paris* (1849) ve Op.5 *6 Etudes-Caprices* (1863) Fransa'da eğitimcilik anlayışında literatüre girmiş eserlerinden olmuştur.

Alexander Batta (1816-1902) Platel'in öğrencilerinden olmuş ve Paris'te dönemin operatik aryaları ve diğer bestecilerin müziklerinin viyolonsel için transkripsiyonlarını yaparak salon müziğinin tercih edilen isimleri arasına girmiştir.

Hippolyte Prosper Seligmann (1817-1882) Paris konservatuvarı çıkışlı olarak bestecilik de okumuş ve başarılı bir solistik kariyere sahip olmuştur. Op. 40 *6 Études caractéristiques* (1844) çalışmasının yanında kısa salon parçaları bestelemeyi tercih etmiştir. Konservatuvarın bir başka mezunu **Arnaud Philippe Dancla** (1819-1862) kariyerini oda müziğine adarken eserleri arasında Op.11 *Le violoncelle moderne* (1855) başlıklı metodu önem taşımış bununla birlikte bazı etüdler ve viyolonsel-piyano ikilisi için salon müzikleri bestelemiştir.

Vaslin'in ve Franchomme'un öğrencisi olmuş olan **Charles Joseph Lebouc** (1822-1893) *Méthode complete et pratique de Violoncelle* (1850) motudu yanı sıra piyano eşlikli kısa parçalar yazma geleneğini sürdürmüştür. Vaslin'in bir başka öğrencisi **Jacques Offenbach** (1819-1880) besteci-çellistler arasında besteciliği çellistliğinin önüne geçmiş yegane isimlerden olmuştur. Tek bölümden oluşan *Concerto Militaire* (1847) ve Op.18 *Concertino* (1863) gibi büyük formdaki eserlerinin yanı sıra, Op.14 *Introduction et Valse Mélancolique* (1839), Op.25 *Deux Âmes au Ciel* (1843), Op.29 *Chants du Crepuscule* (1846), *Reverie au bord de la mer* (1849) ve *La Course en Traineau* (1849) gibi piyano eşlikli eserleri yazmıştır¹⁸. Bununla beraber Op.19-21,34, *École du violoncelle* (1839-1846) başlıklı metod kitabını kaleme almıştır. Bir kuşak sonra yetişmiş olan **Auguste Tolbecque** (1830-1919) sadece metod ve araştırma kitapları yazmıştır. *L'art du Luthier* (1903), *Souvenirs d'un Musicien en Province* (1896), *Le Violoncelle son Historie*

¹⁸ Robin Stowell, *The Cambridge Companion to the Cello*, Cambridge,1999, s.152.

ses *Virtuoses* (1913) araştırmaları kapsarken, *Gymnastique du violoncelliste* (1875) metod kitabı örneği olarak görölmektedir.

Hippolyte François Rabaud (1839-1900) konservatuvardaki hocalığının yanı sıra metod yazma geleneğinden şaşmamış ve Op. 12 *Méthode complète de violoncelle* (1877) dışında, Op.15 Konçertino (1889) ile kısa parçalar bestelemiştir.

Servais'nin öğrencisi Belçika asıllı besteci-çellist **Cornélis Liégeois** (1860-1921) kısa parçalarının yanı sıra *Le violoncelle : son histoire, ses virtuoses* (1910) başlıklı araştırma kitabını yayınlamıştır.

3. Almanya

Kültürel etkileşim çerçevesinde Paris'teki müzikal gelişimin yankıları Almanya'da da etkisini göstermiştir. Viyolonsel 1709'lardan itibaren Dresden Kraliyet Orkestrasında yer alması ve 1720'lerden itibaren Kuzey Almanya'ya uzandığı, J.S.Bach'ın (1685-1750) viyolonsel sonatlarını 1717-1724 yılları arasında yazdığı düşünölünce daha açık görölmektedir.

Weimar asıllı çellist Gregor Christoph Eyllenstein'in (1682–1749) öğrencisi Johann Zewalt **Triemer** (1700-1762) kayıtlara geçmiş bilinen ilk besteci-çellistlerden olmuştur.¹⁹ Besteleri içerisinden Op. 1, 6 *Sonate a Violoncello solo e continuo* (1738) önemli eserleri arasındadır.

Sonraki kuşaklarda, Johann Baptist **Baumgartner** (1723-1782) viyolonsel konçertolarının yanı sıra *Instruction de musique théoretique et pratique a l'usage de violoncelle* (1774) metoduyla, Wenzel **Himmelbauer** (1725-1764) Op.1 Flüt, keman ve viyolonsel için duo albümü (1776) ile **Anton Filtz (Fils)** (1733-1760) Op.5 viyolonsel sonatları (1763) ve 4 konçertosuyla (1774), Johann Christoph **Schetky** (1737-1824) Op.7 İki viyolonsel için 12 düeti (1780) , Op.13 Viyolonsel sonatları, **Franz Xaver Hammer** (1741-1817) 5 Gamba sonatı ve viyolonsel için 2 *Caprices et 5 Variations* yapıtı günümüze uzanan eserlerinden olmuştur.

J. Heinrich Viktor **Rose**'un (1743-1820) Op.1 Bas eşlikli 3 solo'su, J.L. Duport'un öğrencisi olmuş olan J. J. **Kriegck**'in (1750-1813) Üç

¹⁹ Jennifer Morsches, 'The Anomoly of the Violoncello Piccolo', Finzi Report, (2013), s.20.

konçertosu ve sonatları, Philipp **Schindloker**'in (1753-1827) Viyolonsel ve Gitar için Serenad'ı, Çellist Innocenz Danzi'nin oğlu Franz **Danzi**'nin (1763-1826) konçerto ve sonatları, Peter **Ritter**'in (1763-1846) 6 sonatı (1790), Alexander **Uber**'in (1783-1824) Op. 12 viyolonsel konçertosu, Op. 14, Varyasyonları, Op. 10, 6 kapris gibi yapıtlarıyla 18.yy.'da Avrupa'nın farklı şehirlerine yaptıkları turnelerle hem virtüöziteleri göstermiş hem de repertuvara katkıda bulunmuş isimlerden olmuşlardır. Bu dönemde henüz gerçek bir ekolden söz edilemese de kurulacak ekolün temellerinin atıldığı görülmektedir. Bu dönemde devreye giren ve Almanya'da viyolonsel ekolünün öncü isimlerinden olacak olan B. **Romberg** (1767-1818) önemli bir noktada durmaktadır. 1840'da basılan *Violoncell Schule* başlıklı metod kitabındaki sağ el tekniği, 20.yy'dan günümüze evrensel çapta kabul görmüş halini yansıtmaktadır. 18.yy'ın sonlarına doğru klasizm kendini romantizme 19.yy'ı saracak şekilde bırakırken Romberg bu geçiş döneminde Almanya'daki müzikal anlayışın önemli figürlerinden olmuştur.

Çellist Joseph **Alexander** (1771-1840) *Anweisung für das Violoncell* (1801) ve *Air avec xxxvi Variations progressives pour le Violoncelle avec le doigté en différentes clefs, accomp. d'un violon et d'une basse* (1802) başlıklı eğitim kitaplarını yayınlamıştır.

Romberg'in bir dönem öğrencisi de olmuş olan F. **Dotzauer**'in (1783-1860) getirdiği sol el tekniği, ergonomik anlamda sağladığı avantaj, gelecek nesil çellistler için akademik zemine oturan etüdlерinde görülmektedir. 1832 yılında yazdığı Metod kitabı ve 4 kitap halinde basılan 113 etüdü ile (1840'larda yazıldığı bilinen ve 1917'de ilk basımı gerçekleşen) en önemli iki yapıtı olmuştur. Almanya'da Dotzauer ile başlayan bu kuşak yetiştirdiği öğrenciler ve repertuvara olan katkıları ile birlikte Dresden Ekolü adını alan özel bir konuma getirilmişlerdir. Bu sayede 19.yy'ın sonlarına kadar uzanacak olan besteci-çellist akımının yüzyıl boyunca en verimli örneklerinin bu ekol üzerinden ortaya çıktığı görülmüştür.

Max Bohrer (1785-1867) kemancı abisi Anton Bohrer (1783-1852) ile yazdıkları keman ve viyolonsel düetlerinin yanı sıra Op.1 Viyolonsel konçertosu (1819) ile kayıtlara geçmiştir.

Dotzauer'in yetiştirdiği öğrenciler kuşağından beş öğrenci önem arz etmektedir. Carl Louis Voigt (1792-1831), F.A. Kummer (1797-1879),

Karl Dreschler (1800-1873), Sebastian Lee (1805-1887) ve Karl Schubert (1811-1863). S. Lee, başlangıç seviyesi yazdığı orta ve ileri seviye için Op. 30 *Methodre pratique pour le Violoncelle* (1846) ile Op. 31 40 *Etudes Melodiques et progressives* (1853) başlığındaki çalışmaları ile Alman ekolündeki teknik çalışmalara değerli örnekler vermiştir²⁰. Romberg'le de çalışmış olan F.A. Kummer'in yazdığı Op. 44 8 *Grandes Etudes* (1838) ve Op. 60 *Violoncellschule* (1839) yapıtları ise diğer önemli metodolojik çalışmalar arasındadır. C.L. Voigt, etüdlerinin yanı sıra Op.40, Sonatlar'ı öne çıkmaktadır. Son olarak Karl Dreschler, F. Grützmaher'i (1832-1903) ve B. Cossman'ı (1822-1910) yetiştirmiş, Karl Schubert ise Dresden okulunun Rusya'ya açılmasını sağlayarak Karl Davidov (1838-1889) gibi önemli öğrencileri yetiştirmiştir. B. Cossman; Dreschler ve Kummer'in öğrencisi olarak iyi bir solist ve eğitimciliğın yanında, Op. 10 *Etudes de Concert* (1876) ile aynı yıl basılan *Etudes pour violoncelle pour développer l'agilité et la force des doigts et la pureté de l'intonation* başlıklı çalışmalarıyla önemli bir noktada durmaktadır.

August Lindler (1820-1878) ünlü bir çellist olmasının yanı sıra verdiği sayısız eserlerin arasında repertuvara girmiş olan Op.34 viyolonsel konçertosu (1860) ile göze çarpmaktadır.

Romberg'in son öğrencilerinden olan August Prell'in (1805-1885) yetiştirdiğı en önemli öğrencilerden olan G. Goltermann'ın (1824-1898) viyolonsel repertuarı için 100'ün üzerinde yazdığı eser içerisinde, Op. 65, 4. No.'lu Konçerto'su, Op.14, 1. Konçerto'sunun *Cantilena'sı*, Op.54 4 Numaralı *Etude Caprice'i* ve Op. 119 *Deux Morceaux pour Quatre Violoncell* yapıtları günümüz repertuarına uzanan eserlerinden olmuştur²¹.

Joseph Werner (1837-1922), Op.12 *Praktische Violoncell-Schule* (1882) başlıklı 4 bölümden oluşan metod kitabı, diğer metod kitapları ve piyanolu parçalarının yanında öne çıkan yapıtı olmuştur. F. Grützmaher (1832-1903), Dresden okulunun Dotzauer ile yükselttiğı ivmenin itici gücü olan besteci-çellistlerindendir. Hugo Becker (1863-

²⁰ Besteci Almanya'daki eğitiminin ardından Paris'te çalışmış ve öğretmenlik yapmıştır. Yapıtlarındaki Fransızca başlık, Fransa'da basılmış olmaları sebebiyledir.

²¹ Raychev, a.g.t., s.30.

1941) gibi büyük solistleri yetiştirmesinin yanı sıra Op. 38, *24 Etudes* (1894) ve Op.67, *Tägliche Übungen* (1891) gibi teknik çalışmaları ile akademik müfredat içerisinde yer almaktadır. Solistlik ve orkestracılık kariyerinin yanı sıra yetiştirdiği öğrenciler arasında Leopold Grützmacher'ın (1835-1900) Op.6 ve Op.9 viyolonsel konçertosu, Moritz Kahnt'ın (1836-1904) viyolonsel ve piyano için *Romance et Rondeau*'su (1867), Bruno Wilfert'ın (1836-1911) Op. 5 viyolonsel dörtlüsü için *Nocturne*'ü (1891), Wilhelm Fitzenhagen'ın (1848-1890) 4 viyolonsel konçertosu ve Op. 28 *Technische Studien für Violoncello* (1906), Hugo Becker'ın (1863-1941) *Mechanik und Aesthetik des Violoncellospiels* (1929) başlıklı araştırma kitabı öne çıkan yapıtları olmuştur.

Rusya'daki viyolonsel ekolünün kurucularından olan K. **Davidov** ise (1838-1889) Hienrich Schmidt (1810-1862) ve Karl Schubert gibi Alman çellistlerden aldığı eğitim ile besteci, solist ve eğitimci kimliğini bir arada götürmüş çellistlerden olmuştur. Çoğunukla viyolonsel için eserler vermiş olan Davidov'un günümüzde ilgi çeken yapıtları arasında 4 viyolonsel konçertosu (Op.5-1859, Op.14-1863, Op.18-1868, Op.31-1878) ve Çello metodu (1888) bulunmaktadır.

David **Popper** (1843 – 1913) 19.yüzyılın ikinci yarısında doğmuş ve çağdaşları Grützmacher, Piatti, Servais, Franchomme ve Davidov gibi isimler arasında eserleriyle en ok bilinen ve çalınan besteci-çellistlerdendir. *Salon Müziği* olarak adlandırılan -bestecinin çaldığı enstrüman üstündeki virtüözitesini ortaya koyan kısa parçalar- üzerinde yoğunlaşmış ve teknik ve müzikal gösteri unsuru olarak günümüzde halen sıklıkla tercih edilen eserler vermiştir. Bu yapıtlar arasında Op. 54, İspanyol Dansları (1884), Op. 50, *Gnomentanz* (1882), Op. 39 *Elfentanz* (1881), Op. 55, Konser etüdüleri (1887) ve Op. 33, *Tarantelle* (1880) öne çıkanlardır. Popper'in bu yapıtları dışında repertuvara en önemli katkılarından biri de Op.73 *High School of Cello Playing* (1900) ve Op.76 *Preparatory Studies* (1906) başlıklı etüd çalışmaları olmuştur.

Karl Dreschler'in oğlu Karl **Schröder** (1848-1935) ise solistlik ve eğitimci kariyerinin yanı sıra *Katechismus des Violoncellspiels* (1890) başlıklı kitabı ve Op. 34 *Neue , grosse , theoretisch - praktische*

Violoncell - Schule in vier Abteilungen (1876) metodu ile önem arz etmektedir.

Julius **Klengel** (1859-1933) Grützmaher'in öğrencisi önemli bir çellist olan Emil Hagar'ın (1843-1921) öğrencilerindendir. Klengel, 4 Konçerto (Op. 4, 20, 31,37) yanında eğitim odaklı 3 Konçertino (Op. 7, 41, 46) ve *Konzertstück* (Op. 10) gibi eserler vermiş ve 2 albümden oluşan *Technical Studies* etüdüleri ile müfredattaki yerini almıştır.

Hegar'ın bir diğer öğrencisi olan Hermann **Heberlein**'in (1859-1913) Op. 7 *Violoncellschule neueste, praktische und leicht verständliche Methode für Schul- und Selbstunterricht* (1887) başlıklı metodu, diğer viyolonsel yapıtları arasından öne çıkan olmuştur.

Eğitim hayatında önceleri Cossman'ın, ardından K. Davidov'un öğrencilerinden olan **Carl Fuchs** (1865- 1951), solistlik ve eğitimciliğinin yanında iyi bir oda müzikçisi olarak da anılmaktadır. 1906 yılında basılan 3 ciltlik *Violoncello Method* 'u en önemli çalışması olmuştur.

Sonuç

18.ve 19.yy. boyunca viyolonsel solistik kapasiteye ulaşabilmesi amacıyla Piatti, Duport, Romberg, Popper, Servais gibi isimler, teknik açıdan bireysel örnekler olmalarının dışında, metodolojik yaklaşımlarıyla kazandırdıkları, enstrümanın tarihinde dönüm noktaları sayılacak önemli bir evreyi temsil etmektedir. Besteci-çellistler, sanatsal yaratıcılıklarının yanı sıra yenilikçi bakış açıları ile viyolonsel tekniğinin temellerinin atılıp geliştirilmesinin yolunu açarak en sofistike örneklerinin verilmesini sağlamışlardır. 1900 yılından önce basımı gerçekleştiren 80'in üzerinde viyolonsel metodu olduğu bilinmektedir. Corrette, Crome, Azais, Baumgartner, Kauer gibi isimler basit melodiler ve eşlik yazısı üzerine yoğunlaşırken, metod kitapları profesyonelleştirme amacı taşımamıştır. Solistik becerilerin gelişimi, Tillière ve Cupis'in yapıtlarında görülmeye başlanmıştır. Bir sonraki adımda enstrümanın tüm müzikal formlar içinde kullanılabilmesinin önüne açan isimler, Aubert, Bideau, Raoul, Müntzberger, Breval, Duport ve Paris konservatuarı ekolü olmuştur. Bu sırada Almanya'da Schetky, Alexander ve Fröhlich kendi ekol özelliklerini geliştirirken, Romberg, romantik dönemin kazanımlarını da kullanarak en yüksek

seviyeye taşımıştır. Romberg etkileşimleri ise Baudiot, Hus- Desforges, Dotzauer, Kummer ve Lee gibi isimlerde görülmüştür. 19.yy.'ın ikinci yarısından itibaren viyolonsel pedagojisinin sistematik bir çerçeveye oturduğu virtüöz besteci-çellistler ve konservatuvar müfredatlarına girmiş metodların varlığından anlaşılmaktadır.

Kaynakça

Corrette, Michelle, *Méthode Théorique et Pratique pour Apprendre en Peu de Temps Le Violoncelle dans sa Perfection*. Paris, 1741.

Geeseman, Katherine Ann, *'The Rise and Fall of the Cellist-Composer of the Nineteenth Century: A Comprehensive Study of the Life and Works of Georg Goltermann Including A Complete Catalog of His Cello Compositions'*. Florida State University, A.B.D. Doktora Tezi. 2011.

Hamilton, Gregory R., *'The Origins of Solo Cello Literature and Performance'*, University of Kansas, A.B.D., Doktora Tezi. 1985.

Micheletti, André Luis Giovanini , SILVA, William Teixeira da, Cello Development from Gabrielli to Vivaldi, Escola Municipal de Musica de Sao Paulo, Brezilya, *Revista Musica Hodie*, Makale. 2014.

Morsches, Jennifer, The Anomoly of the Violoncello Piccolo, *Finzi Trust, Finzi Report*. Londra, Birleşik Krallık. Makale. 2013.

Randel, Don Michael, *The Harvard Dictionary of Music*, Belknap Press, Cambridge, Mass., A.B.D. 2003.

Raychev, Evgeni Dimitrov, *'The Virtuoso Cellist-Composers from Luigi Boccherini to David Popper: A Review of Their Lives and Works'*, Florida State University, A.B.D. Doktora Tezi. 2003.

Sadie, Julie Anne, *'Companion to Baroque Music'*, Oxford University Press, Oxford, Birleşik Krallık. 1998.

Stowell, Robin, *The Cambridge Companion to the Cello*, Cambridge University Press, Cambridge, Birleşik Krallık. 1999.

Tunney, Clare, *'The Bel Canto Cello – A Study of Violoncello Playing in Italy in the 19th Century'*, University of Western Australia, Doktora Tezi. 2012.

Yapp, Francis, *'Les Pretentions du Violoncelle: The Cello as a Solo Instrument in France in the pre-Duport Era (1700-1760)'*, University of Canterbury, Yeni Zelanda. Doktora Tezi. 2012.

Wasielewski, Wilhelm Joseph, *The Violoncello and Its History*, Novello and Company, Ltd. Londra, Birleşik Krallık. 1894.